

Қазақстан республикасы Білім және ғылым министрлігі

Қарағанды мемлекеттік техникалық университеті

БЕКІТЕМІН

Ғылыми кеңес төрағасы,

ҚарМТУ ректоры

_____ **Газалиев А.М.**

_____ **2016 ж.**

**СТУДЕНТКЕ АРНАЛҒАН ПӘН БОЙЫНША
ОҚЫТУ БАҒДАРЛАМАСЫ
(SYLLABUS)**

ТРЕЕВ 3216 Табиғатты пайдалануды эколого-экономикалық
бағалау пәні

TG 10 Табиғи-ғылыми модулі

5B073100 – Тіршілік әрекеті қауіпсіздігі және
қоршаған ортаны қорғау мамандығы

Тау-кен факультеті

Өнеркәсіптік экология және химия кафедрасы

АЛҒЫ СӨЗ

Оқу модулінің спецификациясы әзірлеген: аға оқ, т.ғ.к Цой Н.К., доцент, х.ғ.к. Оралова А.Т., аға оқ. Ауелбекова А.Ж., аға оқ. Суимбаева А.М.

«Өнеркәсіптік экология және химия» кафедрасының мәжілісінде талқыланған
«06» қаңтар 2016 ж. № 9 хаттама

Кафедра меңгерушісі _____ Кабиева С.К. «06» қаңтар 2016 ж.

Тау-кен факультетінің оқу-әдістемелік кеңесі мақұлдаған

«07» қаңтар 2016 ж. № 7 хаттама

Төраға _____ Такибаева А.Т. «07» қаңтар 2016 ж.

Оқытушы туралы мәлімет және қатынас ақпараты

Цой Наталья Константиновна, т.ғ.к., аға оқыт.;

Ауелбекова Арайлым Жоровна, жаратылыстану ғылымдарының магистрі, аға оқыт.

«Өнеркәсіптік экология және химия» кафедрасы ҚарМТУ-дың 5-ші корпусында орналасқан (Терешкова к., 19), 8 аудитория, байланыс телефоны 56-79-32.

Пәннің еңбек көлемділігі

Семестр	Кредиттер саны	ECTS	Сабақтардың түрі				СӨЖ сағаттар саны	Жалпы сағаттар саны	Бақылау түрі	
			количество контактных часов			СОӨЖ сағаттарының саны				Барлығы сағаттар саны
			Дәрістер	Тәжірбиелік сабақтар	Зертханалық сабақтар					
5	3	5	15	30		45	90	45	135	ТС

Пән сипаттамасы

«Табиғатты пайдалануды эколого-экономикалық бағалау» пәні 5В073100 «Тіршілік әрекеті қауіпсіздігі және қоршаған ортаны қорғау» мамандығы бойынша бакалаврларды дайындау оқу жұмыс бағдарламасында қарастырылған базалық пәндер цикліне кіреді және таңдау бойынша модульге жатады.

Пән мақсаты

«Табиғатты пайдалануды эколого-экономикалық бағалау» пәнінің мақсаты табиғи орта мен қоғам арасындағы өз ара әрекеттестік процесінде қалыптасатын экономикалық және өндірістік қарым-қатынастарды оқу, қоршаған ортаны қорғау және табиғат ресурстарын оңтайлы пайдалануды қамтамасыз ету әдістері мен өнеркәсіптік өндіріс қызметінің экономикалық салдарын оқыту;

Пәннің міндеттері

Осы пәнді оқыту нәтижесінде студенттер:

түсінік болуы қажет: табиғатты пайдалануды эколого-экономикалық бағалау негізгі мәселелері туралы; ресурстарды үнемдеу және табиғатты оңтайлы пайдалану саласындағы жүйелі талдау кезіндегі әлеумет-экономикалық есептеулер;

білу қажет: табиғи ресурстардың экономикалық бағалауының негізгі әдістері; қоршаған ортаға тигізетін зияндарды анықтаудың әдістері; табиғатты қорғау әрекетінің экономикалық тиімділігін анықтау әдістері; жобаланған шешімдерді бағалаудың эколого-экономикалық әдістері;

жасай білу қажет: производить расчеты эколого-экономического и фактического предотвращенного ущерба при организации природоохранных мероприятий; пользоваться нормативной литературой и документацией по всем направлениям природоохранительной деятельности;

практикалық дағдыларды меңгеру қажет: эколого-экономикалық бағалауға кәсіпорындардың жағымсыз әсері немесе қоршаған ортаға олардың жасауштары; эколого-экономикалық бағалау көз қарасы бойынша жобаланған технологиялық шешімдерді нұсқаларды негіздеу және таңдау; берілген техникалық шешімдерге

технико-экономикалық есептеулер.

Пререквизиттер

Берілген пәнді оқу үшін келесі пәндерді меңгеру қажет: экология және тұрақты даму, өнеркәсіп салалары экологиясы.

Постреквизиттер

«Табиғатты пайдалануды эколого-экономикалық бағалау» пәнін меңгеру барысындағы білім, келесі оқитын пәндерді «Экологиялық құқық және құжаттама», және «Қоршаған орта мониторингі» меңгеру барысында қолданылады.

Пәннің тақырыптық жоспары

Тарау атауы, (тақыптар)	Сабақтардың түрлері бойынша еңбек сыйымдылығы, с.				
	дәрістер	тәжірбиелік	зертханалық	СОӨЖ	СӨЖ
1 Кіріспе дәріс	1	-	-	-	-
Экономиканың экологиямен байланысы	-	-	-	7	-
Тәжірбиелік жұмыс № 1 Табиғи ресурстар үшін төлемдердің мөлшерін өнеркәсіптік кәсіпорындар үшін анықтау	-	4	-	-	3
2 Қоршаған ортаны қорғаудың жалпы экономикалық аспектітері	1	-	-	-	-
Негізгі экология-экономика категориялары	-	-	-	7	-
Тәжірбиелік жұмыс № 2 Табиғатты пайдалануының көрсеткіштері	-	4	-	-	4
3 Экологиялық фактор және экономикалық даму	2	-	-	-	-
Табиғатты пайдалануды оңтайландырудың экономикалық негіздері	-	-	-	7	-
Тәжірбиелік жұмыс № 3 Қоршаған ортаға өнеркәсіптік кәсіпорындар әсерінен экономикалық зиянын есептеу	-	6	-	-	4
4 Табиғи ресурстардың экономикалық бағалауы	3	-	-	-	-
Табиғатты пайдалануды оңтайландырудың жалпы қағидалары	-	-	-	8	-
Тәжірбиелік жұмыс № 4 Экономикалық зиянның өсуі бойынша табиғат пайдалану жағдай нұсқасын бағалау	-	6	-	-	4
5 Табиғи орта ластануынан зиянды экономикалық бағалауы	3	-	-	-	-
Табиғат ресурстарын пайдалану үшін бар төлемдердің түрлері және олардың әзірлеуінің заманауи жағдайы	-	-	-	8	-
Тәжірбиелік жұмыс № 5 Пайдалы қазбалар кен орнын экономикалық бағалауы	-	6	-	-	6
6 Табиғат қорғау шараларының экономикалық тиімділігі	2	-	-	-	-

Тарау атауы, (тақыптар)	Сабақтардың түрлері бойынша еңбек сыйымдылығы, с.				
	дәрістер	тәжірбиелік	зертханалық	СӨӨЖ	СӨЖ
Табиғат ресурстарын пайдалану үшін салықтардың, төлемдердің бағасы, түрлері және олардың қарым қатынасы мен айырмашылығы	-	-	-	8	-
Тәжірбиелік жұмыс № 6 Өнеркәсіптік кәсіпорындар үшін табиғат қорғау іс-шараларының экономикалық тиімділігі	-	4	-	-	6
7 Жоба шешімдерін экология – экономикалық бағалау	1	-	-	-	6
8 Табиғатты пайдалануды оңтайландырудың экономикалық ынталандырылу	1	-	-	-	6
9 Республикада табиғатты пайдалану экономикасын дамутудың келешектері және шетелде эколого-экономикалық мәселелерді шешеудің тиімді тәжірбиесі	1	-	-	-	6
БАРЛЫҒЫ:	15	30	-	45	45

Практикалық (семинарлық) сабақтардың тізімі

- 1) Табиғи ресурстар үшін төлемдердің мөлшерін өнеркәсіптік кәсіпорындар үшін анықтау;
- 2) Табиғатты пайдалануыдың көрсеткіштері;
- 3) Қоршаған ортаға өнеркәсіптік кәсіпорындар әсерінен экономикалық зиянын есептеу;
- 4) Экономикалық зиянның өсуі бойынша табиғат пайдалану жағдай нұсқасын бағалау;
- 5) Пайдалы қазбалар кен орнын экономикалық бағалауы;
- 6) Өнеркәсіптік кәсіпорындар үшін табиғат қорғау іс-шараларының экономикалық тиімділігі

Студенттер білімін бағалау критерийлері

Пән бойынша емтихан бағасы межелік бақылаулар бойынша максимум көрсеткіштер (60%-ға дейін) мен қортынды аттестаттаудың (емтихан) (40%-ға дейін) сомасы ретінде анықталады және кестеге сәйкес 100%-ға дейінгі мәнді құрайды.

Пән бойынша тапсырмаларды орындау және тапсыру кестесі

Бақылау түрі	Тапсырманың мақсаты және мазмұны	Ұсынылған әдебиет	Орындалу ұзақтылығы	Бақылау түрі	Тапсырма мерзімі	Баллдар
№ 1, 2, 3, 4, 5, 6 практикалық жұмыстарды орындау	Теориялық білімдері мен практикалық қабілеттерін бекіту	Дәрістердің қысқаша жазбалары, бақыланатын тақырыптар бойынша сабақ материалдары	1 аптаға 3 апта	Ағымдағы	3, 7, 9, 11, 13, 15 апталар	35
№ 1, 2, 3, 4, 5, 6 СӨЖ тапсырмасы	Теориялық білімдері мен практикалық	Дәрістердің қысқаша жазбалары, бақыланатын	1 байланыс сағатына 1 модуль	Ағымдағы	3, 6, 9, 12, 15 апталар	5

Бақылау түрі	Тапсырманың мақсаты және мазмұны	Ұсынылған әдебиет	Орындалу ұзақтылығы	Бақылау түрі	Тапсырма мерзімі	Баллдар
	қабілеттерін бекіту	тақырыптар бойынша сабақ материалдары				
№ 1, 2 бақылау жұмысын орындау	Теориялық білімдері мен практикалық қабілеттерін бекіту	Дәрістердің қысқаша жазбалары, бақыланатын тақырыптар бойынша сабақ материалдары	1 байланыс сағатына 1 бақылау жұмысы	Ағымдағы	5, 10, 15 апталар	15
№ 1, 2 аралық бақылау	Теориялық білімдері мен практикалық қабілеттерін бекіту	[1], [2], [3], [4], [5] дәрістердің қысқаша жазбалары	1 байланыс сағатына 1 аралық бақылауға	Аралық	7, 14 апталар	5
Емтихан	Пән материалын меңгеруді тексеру	[1], [2], [3], [4], [5] дәрістердің қысқаша жазбалары	2 байланыс сағаты	Қорытынды	Сессия кезінде	40
Барлығы						100

Саясат және процедуралар

«Табиғатты пайдалануды эколого-экономикалық бағалау» пәнін оқу кезінде келесі ережелерді ұстануды сұраймын:

- 1 Сабаққа кешікпеу.
- 2 Сабақтан дәлелді себепсіз қалмау, ауырған жағдайда анықтама, ал басқа жағдайларда түсіндірме хат ұсынуды.
- 3 Сабақтың барлық түрлеріне қатысу студент міндеттерінің қатарына жатады.
- 4 Оқу процесінің күнтізбелік кестесіне сәйкес барлық бақылау түрін тапсыру.
- 5 Қатыспаған практикалық және зертханалық сабақтарды оқытушы көрсеткен уақытта өтеу.

Негізгі әдебиет тізімі

- 1) Тонкопий М.С. Экономика природопользования: Учебное пособие. – Алматы: Экономика, 2010. – 475 с.
- 2) Сагимбаев Г.К. Экология и экономика. – Алматы: Қаржы-қаражат, 2011. – 144 с.
- 3) Гирусов Г.К и др. Экология и экономика природопользования. – Москва: ЮНИТИ, Закон и право, 2010. – 455 с.

Қосымша әдебиет тізімі

- 4) Оралова А.Т., Цой Н.К., Кенесбаева А.М. Природопользование Учебное пособие. – Караганда: Изд-во КарГТУ, 2005. – 109 с.
- 5) В.В.Глухов, Т.В.Лисочкина, Т.П.Некрасова Экономические основы экологии. – Санкт-Петербург, 2009. – 355 с

**СТУДЕНТКЕ АРНАЛҒАН ПӘН БОЙЫНША
ОҚЫТУ БАҒДАРЛАМАСЫ
(SYLLABUS)**

ТРЕЕВ 3216 Табиғатты пайдалануды эколого-экономикалық
бағалау пәні

TG 10 Табиғи-ғылыми модулі

31.03.2004 ж. № 50 мемл. бас. лиц..

Баспаға _____ 20__ ж. қол қойылды. Пішіні 90x60/16. Таралымы _____ дана

Көлемі ___ оқу бас. п. № _____ тапсырыс Бағасы келісілген

100027. ҚарМТУ баспасы, Қарағанды, Бейбітшілік бульвары, 56